

2. Kuleba M. (2015) V Ukraini maiut stvoriuvaty vsi umovy dlia toho, shchob dity z obmezhenymy mozhlyvostiamy mohly povnotsinno realizovuvaty svoje pravo na osvitu [Elektronnyi resurs] / Mykola Kuleba. – Rezhym dostupa: <http://www.president.gov.ua/news/v-ukrayini-mayut-stvoriuvatis-vsi-umovi-dlya-togo-shob-diti-35875> [in Ukrainian].
3. Lukianenko H. (2011) Suchasni pidkhody do rozroblennia profesiinykh standartiv novoho pokolinnia / Hanna Lukianenko // *Modernizatsiia profesiinoi osvity i navchannia: problemy, poshuky i perspektyvy*: zb. nauk. pr. / [redkol.: V.O. Radkevych (holova) ta in.]. – K.: Instytut profesiino- tekhnichnoi osvity NAPN Ukrainy, 2011. – Vyp. 1. – S. 220-228. [in Ukrainian].
4. Pidtrymane volonterstvo v Mystetskomu Arsenali – [Elektronnyi resurs] – Rezhym dostupa: // <http://inteldisabilities-coalition.kiev.ua/index.php/298-pidtrimane-volonterstvo-v-mistetskomu-arsenali> [in Ukrainian].
5. Pratsvelashtuvannia molodi z intelektualnoiu nedostatnistiu – [Elektronnyi resurs] – Rezhym dostupa: <http://inteldisabilities-coalition.kiev.ua/index.php/374-pratsvelashtuvannya-molodi-z-intelektualnoyu-nedostatnistyu> [in Ukrainian].
6. Profesii vid A do Ia – [Elektronnyi resurs] – Rezhym dostupa: http://trud.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=515623&cat_id=52775 [in Ukrainian].

Супрун Н.А., Гладченко И.В. К вопросу подготовки лиц с интеллектуальными нарушениями к санитарно-волонтерской деятельности

В статье рассматривается проблема профессионально-трудовой подготовки лиц с интеллектуальными нарушениями для работы в учреждениях медицинского и социального обслуживания. Осуществлен анализ психолого-педагогической литературы по вопросу социальной адаптации умственно отсталых. Отмечено, что значительное внимание уделялось преимущественно социализации выпускников вспомогательных школ путем социально-профессиональной и социально-бытовой адаптации. Раскрыты актуальность проблемы относительно целенаправленного процесса профессионального самоопределения лиц с интеллектуальными нарушениями. Указано механизмы взаимодействия различных институтов, заинтересованных в трудоустройстве лиц с интеллектуальными нарушениями путем внедрения социального партнерства и трудовых маршрутов. Обоснована необходимость привлечения волонтеров к процессу адресного сопровождения лиц с интеллектуальными нарушениями во время профильной подготовки. Намечены основные тенденции перспективного взаимодействия социальных партнеров в процессе решения вопросов профессиональной самореализации лиц с интеллектуальными нарушениями, совершенствования содержания и методов профессионально-трудового обучения.

Ключевые слова: профессионально-трудовое обучение, волонтер, социальное партнерство, санитар.

Suprun N.A., Hladchenko I.V. To the matter of preparing the mentally-impaired persons to the sanitary activities and volunteering

Article considers the problem of professional preparation of mentally retarded persons to work for institutions of health care and social services. The analysis of psychological and pedagogical literature on the social adaptation of mentally retarded people is accomplished. It is noted that considerable attention was devoted mainly socialization of schools' graduates by supporting socio-professional and socio-domestical adaptation. There was revealed the actual problematic regarding the purposeful process of professional self-determination of mentally-impaired people. The mechanisms of interaction of various institutions interested in the employment of persons with intellectual disabilities are pointed through the implementation of social partnership and labor routes. The necessity of attracting volunteers is justified in respect to the process of targeted support of persons with intellectual disabilities during professional preparation. The main tendencies of future cooperation between the social partners are outlined in addressing the issue of professional self-realization of mentally-impaired persons in order to improve the content and methods of vocational and labor training.

Keywords: vocational labor training, volunteer, social partnership, medical orderly.

Стаття надійшла до редакції 24.09.2015 р.

Статтю прийнято до друку 29.09. 2015 р.

УДК 376-056.36:316.614

Татьянчикова І.В.

ПРОБЛЕМА СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО РОЗВИТКУ В УМОВАХ СУЧАСНИХ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ЗМІН У СУСПІЛЬСТВІ

У статті розглядається проблема соціалізації дітей з порушеннями інтелектуального розвитку, визначено сутність процесу соціалізації з огляду на її місце в системі загальної і спеціальної освіти з урахуванням соціально-економічних змін у суспільстві. Зазначено, що на сучасному етапі у країні загострюється проблема підготовки осіб з вадами розвитку до самостійного життя, що потребує володіння ними не тільки певними знаннями і навичками, але й вміннями розв'язувати життєві проблеми, адаптуватися до нових умов, які визначаються життям і конкретними обставинами, успішно інтегруватися у різні сфери життєдіяльності. Обґрунтовано необхідність психолого-педагогічного забезпечення соціалізації дитини в спеціальному навчальному закладі, визначено основні змістові лінії корекційно-розвивальної роботи та шляхи її удосконалення.

Ключові слова: соціалізація, діти з порушеннями інтелектуального розвитку, стадії соціалізації, психолого-педагогічне забезпечення, корекційно-виховна робота.

У новітній парадигмі освіти важливе місце посідає удосконалення змісту особистісно орієнтованої освіти, створення новітніх технологій навчання, впровадження нових підходів, методів навчання і виховання, спрямованих, зокрема, на подолання проблем у дітей, які потребують спеціальної допомоги.

Особливістю сучасної освітньої системи є докорінне змінення її мети і завдань. В умовах сучасних соціально-економічних змін перед освітою поставлено завдання не просто дати дітям певний рівень знань, умінь і навичок, а сформувати вміння розв'язувати життєві проблеми, успішно інтегруватися у різні сфери життєдіяльності. На перший план виходить системна, поступова і послідовна спеціальна педагогічна робота, яка забезпечить розвиток соціальної активності дитини, виховання у ній життєздатної людини через формування життєвих компетентностей, яка буде спроможна в подальшому здійснювати практичну діяльність, ефективно існувати у соціумі.

У зв'язку з цим особливо актуальною стає психолого-педагогічна проблема забезпечення соціалізації дитини та формування її особистості у закладах освіти. У Концепції розвитку національної освіти в Україні підкреслюється, що основне завдання сучасної освіти – досягнення відповідності актуальним і перспективним потребам особистості й запитам держави. При цьому особливої значущості набуває підготовка громадянина, вихованого в традиціях національної та світової культур, нової системи цінностей і потреб сучасного життя, спроможного до соціальної адаптації в суспільстві й самостійного свідомого вибору, самоосвіти та самовдосконалення. Прийняті останнім часом в Україні державні документи значно розширюють практичну реалізацію окреслених завдань, надають можливості диференціації та індивідуалізації освіти.

Сучасна школа зобов'язана підготувати учня до життєдіяльності, виходячи з його індивідуальних можливостей та перспектив розвитку. Система педагогічних засобів має забезпечити у школярів соціально-адекватні форми самоактуалізації, самопрояву з тим, щоб в подальшому освоїти життєвий простір. Ще більш актуальною проблема забезпечення соціалізації особи є для освіти дітей з порушеннями розумового розвитку, процес соціалізації яких проходить із значними труднощами, зумовленими їх обмеженими інтелектуальними можливостями. Від успішності соціалізації залежить не тільки самовідновлюваність суспільних відносин, але й комфортність життєдіяльності осіб цієї категорії у нових соціальних умовах.

Між тим, стан дослідженості проблеми соціалізації у спеціальній педагогіці навряд чи можна визначити таким, що задовольняє сучасні суспільні потреби. Незважаючи на значущість проблеми соціалізації та значну кількість присвячених їй праць, вона ще й досі залишається недостатньо розробленою як в теоретичному, так і в практичному планах. Це стосується як дітей з вадами розвитку взагалі, так і з інтелектуальними порушеннями зокрема. Проблема психолого-педагогічного забезпечення соціалізації дітей у спеціальній загальноосвітній школі, виходячи з її змісту, суті кожної з її стадій, основних показників прояву, не була предметом системного дослідження. Не було предметом спеціального дослідження й визначення організаційно-методичних засад реалізації цього процесу, повноти його педагогічного забезпечення у спеціальній школі. Про недостатність розробленості проблеми свідчить і сучасна педагогічна практика у закладах освіти зазначеної категорії дітей: робота у школах здійснюється переважно у напрямку підвищення ефективності адаптації дітей до умов життєдіяльності (соціальної, трудової, соціально-психологічної), передбачено посилену роботу з їх трудової підготовки. Втім, повнота соціалізації та досягнення її результатів передбачає забезпечення й процесів індивідуалізації та інтеграції дитини, яка спроможна усвідомити свої можливості, які варто розвивати і використовувати у своїй життєдіяльності, і щонайперше – в умовах шкільного навчання й виховання. Послідовне та цілісне психолого-педагогічне забезпечення соціалізації учнів має складати важливий напрям корекційно-виховної роботи спеціального освітнього закладу, що передбачає необхідність подальшого теоретико-емпіричного дослідження проблеми та прийняття відповідних практичних педагогічних рішень.

Отже, забезпечення соціалізації особи є однією з найважливіших проблем, що стоять перед суспільством. Знайти засоби, за допомогою яких можна було б регулювати соціальне зростання школярів – означає вирішити одне з найактуальніших завдань виховання. Для цього важливо розуміти сутність соціалізації, зміст і особливості кожної з її стадій, її механізми і показники прояву, особливості соціалізації на різних вікових етапах становлення особистості, чинники впливу на процес соціалізації людини тощо.

Аналіз літератури показує, що у загальній педагогіці та психології вивченню проблеми соціалізації різною мірою присвячені дослідження Т.В. Алексеєнко, Б.Г. Ананьєва, Г.М. Андрєєвої, О.Г. Асмолова, І.Д. Беха, Л.С. Виготського, Н.Ф. Голованової, І.С. Кона, Г.С. Костюка, Т.В. Кравченко, В.Г. Криська, Н.М. Лавриченко, М.П. Лукашевича, С.Д. Максименка, О.В. Малахової, В.В. Москаленко, А.В. Мудрика, Л.Е. Орбан-Лембрик, Б.Д. Паригіна, І.П. Рогальської, Л.Д. Столяренко, Д.І. Фельдштейна, О.П. Хохліної та ін. У більшості з них соціалізація розглядається як взаємодія індивіда і суспільства, у процесі якої людина засвоює соціальний досвід, що дає їй можливість стати дієздатним учасником соціальних відносин.

При цьому у трактуванні соціалізації спостерігаються різні підходи. Так, одні автори визначають її як процес і результат соціального розвитку і входження людини в соціальне середовище, пристосування до нього, засвоєння соціального досвіду на підставі опанування певних ролей і функцій (О.В. Андрієнко, В.Г. Городяненко, І.С. Кон, В.В. Москаленко, А. Reber, О. Врім та ін.); інші – як процес самоактуалізації, становлення Я-концепції, самореалізації особистістю своїх потенційних і творчих здібностей, подолання негативних впливів середовища, які заважають її саморозвитку і самоствердженню (А. Maslou, А. Olport, К. Rogers та ін.). У психолого-педагогічних дослідженнях проблема соціалізації розглядається в контексті становлення особистості (В.О. Аверін, І.Д. Бех, Л.С. Виготський, О.Г. Ковальов, І.С. Кон, А.В. Петровський, К.К. Платонов, С.Л. Рубінштейн, Б.М. Теплов, О.П. Хохліна та ін.). Звідси, соціалізація визначається як процес формування особистості у певних соціальних умовах; процес засвоєння індивідом соціального досвіду, перетворення соціального досвіду у власні цінності та орієнтації, залучення до своєї системи поведінки тих норм і шаблонів, які прийняті у суспільстві.

Втім, цього недостатньо для становлення неповторної, цілісної особистості. Людський індивід стає суспільною істотою, особистістю, у міру того, як у нього формується свідомість та самосвідомість і відбувається процес його індивідуалізації – набуття особою самостійності, формування власного та індивідуального способу життя і особливого внутрішнього світу. Саме становлення самосвідомості у дитини уможливорює самодетермінацію її особистісного зростання, формування важливих особистісних якостей та властивостей, здатності до усвідомленої активності та її регуляції.

У психолого-педагогічних дослідженнях відмічається, що соціалізація – це безперервний процес, впродовж якого особистість набуває свого розвитку за умови проходження нею основних стадій. При цьому засвоєння соціального досвіду здійснюється поетапно, у різні вікові періоди розвитку людини. Спостерігаються різні погляди на визначення стадій соціалізації залежно від віку, провідних видів діяльності, зокрема трудової, основних життєвих циклів (Г.М. Андрєєва, О.В. Андрієнко, В.В. Городяненко, А.Б. Коваленко, І.С. Кон, М.Н. Корнев, А.В. Петровський, В.Л. Ортинський, Л.Д. Столяренко, О.П. Хохліна та ін.). Слід зазначити що до умов спеціальної школи конкретизовані основні стадії соціалізації, які умовно відповідають віковим етапам розвитку людини в онтогенезі та її особистісного зростання (Л.Д. Столяренко): адаптації, індивідуалізації, інтеграції, стадія ранньої трудової підготовки.

На стадії адаптації відбувається пристосування до нових умов існування людини як організму, як носія психічного і соціального; здійснюється активне, але не критичне, засвоєння дитиною соціального досвіду у вигляді знань та способів активності. *На стадії індивідуалізації* відбувається певне відособлення індивіда, яке викликане потребою персоналізації; засвоєння досвіду відбувається критично; дитина, у якої активно формується самосвідомість, намагається виділитися серед інших; відтворення соціального досвіду відбувається в індивідуальних і неповторних формах. *На стадії*

інтеграції у дитини виникає потреба увійти, «влитися» у суспільство, знайти своє місце в ньому, пропонуючи йому (соціальній групі, оточенню) себе зі своєю неповторністю, своїми можливостями. На стадії ранньої трудової підготовки в умовах школи відбувається входження дитини в професійне середовище, формування у неї професійно важливих якостей, удосконалення трудових навичок з урахуванням виявлених психофізичних можливостей.

Слід зазначити, що соціалізація пов'язана передусім з поняттями, які відображають явища виховання, формування і розвитку особистості. Сучасна педагогіка акцентує увагу на діалектичному взаємозв'язку навчання, виховання і розвитку особистості: поза навчанням та вихованням не може бути її повноцінного розвитку. Педагогічний аспект проблеми розглядається у межах єдиної педагогічної системи, сутність якої визначається основними компонентами педагогічного процесу (навчання, виховання) – цільовим, змістовим, організаційним, методичним (Ю.К. Бабанський, В.М. Синьов, О.П. Хохліна та ін.).

Вивчення особливостей соціалізації учнів з порушеннями інтелектуального розвитку на різних її стадіях (адаптації, індивідуалізації, інтеграції, ранньої трудової підготовки) в умовах спеціальної загальноосвітньої школи показало недостатній її рівень за всіма визначеними показниками: успішність навчання та поведінки; самопочуття, активність та настрої; тривожність та агресивність; соціально-психологічна адаптованість (стадія адаптації); сформованість самосвідомості та адекватність самооцінки, усвідомлення своїх індивідуальних психофізичних особливостей та можливостей, у тому числі й при визначенні профілів професійно-трудового навчання (стадія індивідуалізації); використання та розвиток психофізичних можливостей у класній та позакласній роботі (гуртковій, заняттях за інтересами, проведенні вільного часу, спілкуванні з друзями тощо), а також при опануванні професії за профілем професійно-трудового навчання (стадія інтеграції); орієнтування щодо майбутньої професії (професії, якої навчають у школі) успішність професійно-трудової діяльності (стадія ранньої трудової підготовки). Отримані результати дослідження знайшли відображення у визначених рівнях успішності соціалізації учнів з вадами розумового розвитку на всіх її стадіях. Ці дані показали, що соціалізація дітей найбільш успішно відбувається на стадії ранньої трудової підготовки; найбільшій увазі потребує забезпечення соціалізації на стадії індивідуалізації.

Отже, протиріччя між сучасними вимогами сьогодення і недостатністю забезпечення соціалізації учнів з вадами інтелекту визначає необхідність пошуку педагогічних засобів, спрямованих на підвищення ефективності цього процесу в умовах спеціального навчального закладу.

В основу корекційної роботи покладено розуміння суті соціалізації, її стадій; виявлених особливостей соціалізації розумово відсталих учнів за визначеними показниками на кожній стадії і, виходячи з цього, основних змістових ліній забезпечення соціалізації; добір адекватних психолого-педагогічних засобів впливу. Педагогічна робота з метою підвищення ефективності соціалізації розумово відсталих учнів у спеціальній загальноосвітній школі має здійснюватись послідовно відповідно до основних її стадій з використанням спеціально розробленої системи корекційно-виховної роботи у позакласний час. Забезпечення соціалізації школярів передбачало поетапність такої роботи, на основі сприяння цьому процесу за показниками, визначеними за предмет корекційно-розвивального впливу на кожній стадії. Складовими такої роботи стали: на стадії адаптації – формування в учнів знань про соціальні норми і цінності, правила поведінки і спілкування, навичок і вмінь соціальної поведінки; послаблення або усунення тривожності та агресивності; на стадії індивідуалізації – формування в учнів самосвідомості та адекватної самооцінки, усвідомлення та розвиток своїх якостей та можливостей; добір профілів професійно-трудового навчання, відповідних до індивідуально-психологічних особливостей та психофізичних можливостей розвитку дітей; на стадії інтеграції – використання та розвиток виявлених особливостей та можливостей дитини у позакласній роботі; добір та сприяння виконанню учнями різноманітних соціальних ролей з урахуванням їх особливостей, соціально-психологічних якостей, необхідних для функціонування у соціальній групі; на стадії ранньої трудової підготовки – орієнтування дитини щодо майбутньої професії (професії, якої навчають у школі); підвищення ефективності професійно-трудової діяльності учнів на основі врахування і розвитку їх

можливостей та професійно важливих якостей.

Кожна складова корекційно-виховної роботи з учнями з метою їх соціального зростання забезпечувалась спеціальним добором педагогічних засобів – змісту, методики, організаційних форм.

Формування всіх складових педагогічної роботи здійснювалось за спеціально розробленими корекційно-розвивальними програмами, які розглядались як змістове забезпечення підвищення ефективності соціалізації на її стадіях в умовах спеціального навчального закладу. Кожна з них складалась з основних модулів, які визначались відповідно до обраного предмета корекційно-розвивального впливу та мали власну мету і завдання. Так, на стадії адаптації було представлено 5 модулів: «Я і школа», «Правила поведінки», «Правила успішного спілкування», «Як побороти тривожність», «Попередження конфліктів (як позбутись агресивності)»; на стадії індивідуалізації – 3 модулі: «Який я є», «Мої сильні або слабкі сторони», «Професії, яких навчають у школі»; на стадії інтеграції – 2 модулі: «Як зробити для себе вільний час цікавим і корисним», «Опануємо соціальні ролі»; на стадії ранньої трудової підготовки – 3 модулі: «Світ професій: профорієнтаційна робота»; «Як правильно визначити професію», «Мої перші професійні досягнення».

Цілеспрямований педагогічний вплив на учнів здійснювався на спеціальних заняттях переважно у фронтальній та груповій формі. Значна увага приділялась індивідуальній роботі з учнями. Забезпечення соціалізації на кожній з її стадій реалізовувалось у таких організаційних формах корекційно-виховного процесу: на стадії адаптації – виховні години, тематичні бесіди, спеціальні заняття, вправи, диспути, соціально-рольові ігри, «прогривання» поведінкових моделей, тренінги; на стадії індивідуалізації – виховні години, тематичні бесіди, дискусії, рольові ігри, спеціальні заняття, вправи, екскурсії; на стадії інтеграції – виховні години, тематичні бесіди, гурткова робота, конкурси, моделювання життєвих ситуацій, заняття за інтересами, відвідування різних позашкільних закладів, сюжетно-рольові ігри, виконання певних доручень; на стадії ранньої трудової підготовки – тематичні бесіди, екскурсії на виробництво, зустрічі з представниками робітничих професій, диспути, перегляд фрагментів кінофільмів, тематичні вечори, свята, опрацювання художньої літератури, суспільно-корисна праця, робота гуртків, професійно-ділові ігри, конкурси, «прогривання» моделей майбутньої професії.

Результати запровадження розробленої системи корекційно-виховної роботи показали значне підвищення в учнів експериментальної групи як загального рівня успішності соціалізації, так і соціалізованості за окремими показниками на кожній стадії.

У зв'язку з цим доцільним є визначення основних напрямів оптимізації соціалізації учнів з порушеннями інтелектуального розвитку, які в першу чергу адресовані педагогам спеціальних загальноосвітніх шкіл.

Загальними умовами оптимізації соціалізації учнів у процесі корекційної роботи мають бути наступні:

– створення в спеціальному навчальному закладі умов для соціального становлення дитини, її розвитку у процесі соціалізації відповідно до науково обґрунтованих підходів до педагогічного впливу на дітей і зазначеною метою;

– розгляд соціалізації учнів як найважливішого завдання спеціальної школи, провідного напрямку корекційно-виховної роботи, яка здійснюється в умовах спеціальної організації педагогічного процесу – його змісту, методики, організаційних форм;

– етапність, послідовність, безперервність, систематичність та комплексність забезпечення соціалізації учнів;

– забезпечення соціалізації в контексті формування особистості дитини на основі виявлення і розвитку її можливостей (задатків, нахилів, здібностей), індивідуально-психологічних особливостей (насамперед позитивних якостей);

– удосконалення організації професійно-трудої підготовки учнів на основі підвищення ефективності профорієнтаційної роботи у школі та проходження професійно-трудої практики на виробництві;

– залучення батьків до узгоджених з педагогами дій щодо цілеспрямованої соціалізації своїх

дітей.

Основні ж напрями оптимізації соціалізації учнів з вадами інтелектуального розвитку пов'язуються з послідовним здійсненням з ними педагогічної роботи відповідно до змісту її стадій та передбачених ефектів: 1) підвищення ефективності процесу адаптації учнів; 2) посилення процесу індивідуалізації учнів; 3) сприяння інтеграції учнів; 4) удосконалення соціалізації учнів у процесі професійної підготовки.

Використана література:

1. Андриенко Е. В. Социальная психология : учеб. пособие [для студ. высш. пед. учеб. заведений] / Е. В. Андриенко ; под ред. В. А. Сластенина. – М. : Академия, 2002. – 264 с.
2. Глоба О. П. Регіональне реабілітаційне середовище як фактор соціалізації дітей і молоді з обмеженими психофізичними можливостями: монографія / О.П. Глоба. – Краматорськ: ДДМА, 2011. – 348 с.
3. Діти і соціум : особливості соціалізації дітей дошкільного та молодшого шкільного віку : моногр. / [Богуш А. М., Варяниця Л. О., Гавриш Н. В. та ін.]; наук. ред. А. М. Богуш. – Луганськ : Алма-матер, 2006. – 368 с.
4. Жульковська Т. Социализация людей с ограниченными интеллектуальными возможностями / Т. Жульковская ; Моск. гуманитар.-социальная академия. – М. : Социум, 2001. – 208 с.
5. Тат'янчикова І. В. Психолого-педагогічні основи соціалізації дітей з вадами інтелектуального розвитку : моногр. / І. В. Тат'янчикова. – Слов'янськ : Вид-во Б. І. Маторіна, 2014. – 431 с.

References:

1. Andrienko E. V. Social'naja psihologija : ucheb. posobie [dlja stud. vyssh. ped. ucheb. zavedenij] / E. V. Andrienko ; pod red. V. A. Slastenina. – M. : Akademija, 2002. – 264 s.
2. Globa O. P. Regional'ne rehabilitacijne seredovyshhe jak faktor socializacij' ditej i molodi z obmezhenymu psyhofizychnymy mozhlyvostjamy: monografija / O.P. Globa. – Kramators'k: DDMA, 2011. – 348 s.
3. Dity i socium : osoblyvosti socializacij' ditej doskil'nogo ta molodshogo shkil'nogo viku : monogr. / [Bogush A. M., Varjanycja L. O., Gavrysh N. V. ta in.]; nauk. red. A. M. Bogush. – Lugans'k : Alma-mater, 2006. – 368 s.
4. Zhulkovska T. Socializacija ljudej s ogranichennymi intellektual'nymi vozmozhnostjami / T. Zhulkovska ; Mosk. gumanit.-social'naja akademija. – M. : Socium, 2001. – 208 s.
5. Tat'janchykova I. V. Psihologo-pedagogichni osnovy socializacij' ditej z vadamy intelektual'nogo rozvytku : monogr. / I. V. Tat'janchykova. – Slov'jans'k : Vyd-vo B. I. Matorina, 2014. – 431 s.

Тат'янчикова І.В. Проблема социализации детей с нарушениями интеллектуального развития в условиях современных социально-экономических изменений в обществе

В статье рассматривается проблема социализации детей с нарушениями интеллектуального развития, определена сущность процесса социализации в зависимости от ее места в системе общего и специального образования с учетом социально-экономических изменений в обществе. Отмечается, что на современном этапе в стране обостряется проблема подготовки лиц с нарушениями развития к самостоятельной жизни, что требует овладения ими не только определенными знаниями и навыками, а и умениями решать жизненные проблемы, адаптироваться к новым условиям, которые определяются жизнью и конкретными обстоятельствами, успешно интегрировать в разные сферы жизнедеятельности. Обоснована необходимость психолого-педагогического обеспечения социализации ребенка в специальном учебном заведении, определены основные линии содержания коррекционно-развивающей работы и пути ее совершенствования.

Ключевые слова: социализация, дети с нарушениями интеллектуального развития, стадии социализации, психолого-педагогическое обеспечение, коррекционно-воспитательная работа.

Tatyanchikova I.V. The socialization of children with intellectual disabilities in the conditions of modern social and economic changes in society

The article deals with the problem of socialization of children with intellectual disabilities, defines the essence of the socialization process, depending on its place in the system of general and vocational education taking into account the socio-economic changes in society. It is noted that at the current stage of the country exacerbated the problem of training of persons with disabilities to an independent life, which requires mastery of them not only specific knowledge and skills, but also the skills to solve problems in life, adapt to new conditions, which are determined by the life and circumstances, successfully integration in different spheres of life. The necessity of psychological and pedagogical support of socialization of the child in a special school, the basic lines of the content of correctional-developing work and ways to improve it.

Keywords: socialization, children with intellectual disabilities, the stage of socialization, of psycho-pedagogical maintenance, corrective training.

Стаття надійшла до редакції 22.09.2015 р.
Статтю прийнято до друку 27.09. 2015 р.
Рецензент: д. психол. н., проф. Мамічева О.В.